

Міністерство освіти і науки України
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Голова приймальної комісії
проф. Олександр БЕЗПОДОБНИЙ

«25» квітня

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІСПИТУ З СПЕЦІАЛЬНОСТІ

«Теорія і методика вищої освіти»

освітньо-науковий рівень «Доктор філософії»
на основі ОС магістр, ОКР спеціаліст (НРК7)

Освітня програма: Освітні, педагогічні науки

Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

(денна та заочна форми навчання)

Умань-2024

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою проведення вступного іспиту до аспірантури із дисципліни «Теорія і методика вищої освіти» є виявлення ступеня засвоєння здобувачами вищої освіти цілісної і логічно-послідовної системи знань про наукові основи підготовки кадрів вищої кваліфікації; забезпечення їх підготовки як професіоналів, здатних до самоосвіти та професійного розвитку, що володіють основами знань з педагогіки вищої школи та успішно застосовують їх у професійній діяльності при розв'язанні педагогічних ситуацій, пов'язаних з навчанням, вихованням та розвитком студентської молоді, набуття ними професійних компетентностей відповідно до сучасних вимог.

Вступник повинен продемонструвати розуміння ролі закладів вищої освіти у суспільстві; знання основних законодавчих документів у сфері вищої освіти, сутності процесів навчання і виховання у вищій школі; готовність розкрити загальні питання організації науково-педагогічних досліджень, методи досліджень та їх можливості, способи узагальнення й оформлення результатів науково-дослідницького пошуку; шляхи вдосконалення майстерності викладача і способи його саморозвитку; знання принципів, форм і методів навчання і виховання у вищій школі.

Майбутній аспірант повинен **знати**: різні педагогічні концепції, підходи та погляди вітчизняних та зарубіжних вчених на сутність процесу вищої освіти, навчання та виховання; зміст основних державних нормативних та законодавчих документів, що стосуються системи вищої освіти України; сучасні тенденції та перспективи розвитку вищої освіти в Україні; структуру та закономірності педагогічного процесу в системі вищої освіти; зміст виховання та навчання; принципи, форми організації та методи навчання і виховання у вищій школі; особливостей формування особистісних якостей майбутніх науково-педагогічних працівників, їх професійного розвитку та саморозвитку; сутність управління і керівництва закладами вищої освіти.

Майбутній аспірант повинен **вміти**: розв'язувати складні задачі і проблеми, що потребують оновлення й інтеграції знань в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог; самостійно й автономно знаходити інформацію, необхідну для професійного зростання, опановувати її та творчо використовувати у нестандартних ситуаціях, засвоювати та продукувати нові знання в галузі вищої освіти, демонструвати професійні навички та якості, що стосуються професійної діяльності в закладі вищої освіти; демонструвати ініціативу, самостійність, оригінальність, генерувати нові ідеї для розв'язання завдань професійної діяльності.

Представлена програма за змістом і структурою відповідає змісту загальної педагогічної підготовки випускників закладів вищої освіти і забезпечує безперервність педагогічної освіти.

Програма вступного екзамену складається з таких модулів:

1. Педагогіка вищої школи.
2. Теорія і практика виховання у вищій школі.
3. Креативні технології навчання у ЗВО.
4. Теорія і методика науково-дослідницької роботи.
5. Методика викладання у вищій школі.

У програмі розкривається зміст основних теоретичних питань до вступного випробування із теорії і методики вищої школи.

Визначено ключові питання з навчальних дисциплін, які потребують розгорнутої відповіді. Конкретизовано зміст кожного питання, зокрема виокремлено його основні компоненти, які необхідно наповнити відповідним змістом, даючи усну відповідь.

Кожен білет складається з двох питань. Питання охоплюють теми із таких дисциплін: Педагогіка вищої школи, Теорія і практика виховання у вищій школі, Креативні технології навчання у ЗВО, Теорія і методика науково-дослідницької роботи, Методика викладання у вищій школі.

КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ВСТУПНИКІВ

<i>Рівень</i>		<i>Бали</i>	<i>Характеристика усних відповідей</i>
Не склав		0 – 99	Вступник називає окремі поняття навчальної програми, не відповідає на запитання екзаменатора
Склав	Початковий	100	Вступник виявляє поверхові знання навчальної програми; за допомогою екзаменатора розкриває суть запитання.
		101 – 109	Вступник виявляє поверхові знання навчальної програми; непослідовно і невпевнено відповідає на запитання; допускає грубі порушення норми літературної мови
		110 – 119	Вступник відтворює частину навчального матеріалу; самостійно називає окремі поняття запитання; допускає порушення норми літературної мови
	Середній	120 – 129	Вступник виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає значні помилки у викладі матеріалу, які свідчать про недостатньо глибоке засвоєння теоретичних понять; володіє матеріалом на репродуктивному рівні, демонструє початкові вміння; допускає значні помилки в мовленнєвому оформленні
		130 – 139	Вступник виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає помилки у викладі матеріалу, здатний описати педагогічні процеси; допускає помилки в мовленнєвому оформленні
		140 – 149	Вступник виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає

			помилки у викладі матеріалу, володіє матеріалом на середньому рівні, допускає помилки в мовленнєвому оформленні. Вступник частково розкриває питання.
Достатній	150 – 159		Вступник виявляє достатні знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає деякі помилки, які сам виправляє; у відповіді є поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і незначні порушення норм літературної мови. Вступник уміє зіставляти та узагальнювати засвоєний матеріал
	160 – 169		Вступник виявляє достатні знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає деякі помилки, які сам виправляє; у відповіді є поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і незначні порушення норм літературної мови. Вступник уміє зіставляти та узагальнювати засвоєний матеріал, робить власні висновки
	170 – 179		Вступник виявляє достатні знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає деякі помилки, які сам виправляє; у відповіді є поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і незначні порушення норм літературної мови. Вступник уміє зіставляти та узагальнювати засвоєний матеріал, робить власні висновки, виявляє частково евристичний інтерес
Високий	180 – 189		Вступник ґрунтовно і повно викладає навчально-науковий матеріал, володіє методами дослідження, уміє виділити теоретичне і фактичне в педагогічному матеріалі; виявляє повне розуміння матеріалу, обізнаний з теоретичними підходами і концепціями, логічно і послідовно обґрунтовує свої думки; глибоко розкриває суть питання, застосовує теоретичні знання для аналізу соціально-педагогічних явищ, наводить приклади соціально-педагогічних досліджень
	190 – 199		Вступник ґрунтовно і повно викладає навчально-науковий матеріал, володіє методами дослідження, уміє виділити теоретичне і фактичне в матеріалі; виявляє повне розуміння матеріалу, обізнаний з теоретичними підходами і концепціями, логічно і послідовно обґрунтовує свої думки; глибоко розкриває суть питання, застосовує теоретичні знання для аналізу соціально-педагогічних явищ, наводить приклади соціально-педагогічних досліджень та з власного соціально-педагогічного досвіду
	200		Вступник ґрунтовно, повно та послідовно викладає навчально-науковий матеріал, володіє методами дослідження, уміє виділити теоретичне і фактичне в

			матеріалі; виявляє повне розуміння матеріалу, обізнаний з теоретичними підходами і концепціями, логічно і послідовно обґрунтовує свої думки; глибоко розкриває суть питання, застосовує теоретичні знання для аналізу соціально-педагогічних явищ, наводить приклади соціально-педагогічних досліджень та з власного соціально-педагогічного досвіду
--	--	--	--

СТРУКТУРА ОЦІНКИ

Питання екзаменаційного білета оцінюється за шкалою від 0 до 200 балів. Загальна оцінка за вступне випробування визначається як середнє арифметичне оцінок за кожне питання поділене на кількість питань екзаменаційного білету.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Модуль 1. ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ

- Тема 1. Предмет, завдання та основні категорії педагогіки вищої школи
- Тема 2. Європейська освітня інтеграція та її сутність.
- Тема 3. Професійна діяльність викладача закладу вищої освіти. Професійна компетентність викладача закладу вищої освіти.
- Тема 4. Студент як об'єкт і суб'єкт освітнього процесу.
- Тема 5. Поняття дидактики вищої школи.
- Тема 6. Організація освітнього процесу у вищій школі.
- Тема 7. Закони, закономірності та принципи навчання.
- Тема 8. Методи і засоби навчання у вищій школі
- Тема 9. Форми організації навчання у вищій школі. Лекція у вищій школі.
- Тема 10. Методика проведення практичних і лабораторних занять у закладі вищої освіти.
- Тема 11. Самостійна та індивідуальна робота студентів.
- Тема 12. Контроль навчальних досягнень студентів.
- Тема 13. Управління навчально-творчою діяльністю студентів.

МОДУЛЬ 2. ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ВИХОВАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

- Тема 1. Виховання як цілеспрямована педагогічна система. Теорії, підходи, закономірності і принципи виховання.
- Тема 2. Загальні психологічні закономірності функціонування й розвитку особистості студента.
- Тема 3. Теоретичні основи соціалізації студентської молоді.
- Тема 4. Зміст виховання в закладі вищої освіти.
- Тема 5. Методи та засоби виховання у вищій школі.
- Тема 6. Форми організації виховної роботи у вищій школі.
- Тема 7. Функції та планування роботи куратора вищої школи, професіограма.

Тема 8. Формування колективу та його вплив на особистість студента.

Тема 9. Компетентність куратора академічної групи.

МОДУЛЬ 3. КРЕАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ У ЗВО

Тема 1. Креативні технології як наукова категорія.

Тема 2. Структура та класифікація креативних технологій навчання у вищій освіті.

Тема 3. Технологія ситуаційного навчання у підготовці майбутніх педагогів.

Тема 4. Технологія інтерактивного навчання у закладі вищої освіти.

Тема 5. Проєктна технологія навчання та її застосування у закладі вищої освіти

Тема 6. Інформаційно-комунікаційні технології навчання у ЗВО.

МОДУЛЬ 4. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ

Тема 1. Наука і наукові дослідження у сучасному світі.

Тема 2. Методологія та принципи наукового дослідження.

Тема 3. Методи наукового дослідження: теоретичні, емпіричні, експериментальні, статистичні.

Тема 4. Навчально-дослідна та науково-дослідна робота студентів.

Тема 5. Інформаційне забезпечення наукової роботи.

Тема 6. Підготовка рефератів та курсових робіт як форм науково-дослідницької роботи здобувачів вищої освіти.

Тема 7. Сутність, структура та етапи виконання кваліфікаційної роботи.

Тема 8. Академічна доброчесність у контексті науково-дослідницької діяльності.

Тема 9. Методика підготовки наукової публікації.

МОДУЛЬ 5. МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Тема 1. Предмет, завдання, основні категорії методики викладання у вищій школі.

Тема 2. Освітнє законодавство у сфері вищої освіти.

Тема 3. Сутність викладання на засадах лідерства. Інтерактивні технології у вищій школі.

Тема 4. Методи студентоцентрованого навчання та викладання.

Тема 5. Методи побудови роботи в групі.

Тема 6. Методика підготовки та проведення лекцій у вищій школі.

Тема 7. Методика проведення практичних та семінарських занять у вищій школі.

Тема 8. Методика організації і контролю самостійної, індивідуальної та науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти.

Тема 9. Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи. Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання. 2-ге вид. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 384 с.
2. Гладуш В. А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія: навч. посіб. Дніпро, 2014. 416 с.
3. Гриньова М., Коберник О., Малаканова Л., Сорокіна Г. Основи сучасного виховання : навчальний посібник. ПНПУ імені В. Короленка. Полтава : ПП «Астроя», 2015. 345 с.
4. Каплінський В. В.Методика викладання у вищій школі [Текст] : навч. посібник / [рец.: Г. С. Тарасенко, А. І. Анцибор]. Київ : КНТ, 2019. 223 с.
5. Коберник О.М., Прищеп С.М. Дидактика вищої школи. Умань: Візаві, 2021. 167 с.
6. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. Київ : Знання, 2005. 215 с.
7. Курлянд З.Н. Педагогіка вищої школи. Київ : Знання, 2009. 387 с.
8. Малихін О. В., Павленко І. Г., Лаврентьєва О. О., Матукова Г. І. Методика викладання у вищій школі [Текст] : навчальний посібник : [рек. МОН України] / МОН України. Київ : КНТ, 2017. 261 с.
9. Механізми оцінювання якості вищої освіти в умовах євроінтеграції: монографія / Авт.: О. Воробйова, М. Дебич, В. Луговий, О. Оржель, О. Слюсаренко, Ж. Таланова, К. Трима; за ред. В. Лугового, Ж. Таланової. Київ : Ін-т вищої освіти НАПН України, 2020. 220 с.
10. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи : навч. посібник; М-во освіти і науки України, Львівський держ. ун-т внутрішніх справ. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 500 с.
11. Основи наукових досліджень: навч. посіб. для студ. ЗВО / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини / уклад.: М. В. Кудла, В. О. Коблик. Умань : Сочінський М. М., 2021. 186 с.
12. Стражнікова І. Педагогіка вищої школи: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ : НАІР, 2018. 120 с.
13. Теорія і методика виховання: сучасні тенденції розвитку : навч. посіб. / О. М. Коберник, Н. В. Безлюдна, В. В. Бойченко. Умань : ВПЦ «Візаві», 2018. 292 с.
14. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. Київ : «Академвидав», 2006 164 с.
15. Чирва Г. Методологія та організація наукових досліджень. Умань : Візаві, 2018. 188 с.
16. Шквир О. Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. 2-ге вид., допов. і перероб. Хмельницький : ХГПА, 2020. 94 с.
17. Якість вищої освіти: теорія і практика: навчально-методичний посібник / за наук. ред. А. Василюк, М. Дей; кол. авторів: А. Василюк,

М. Дей, В. Базелюк (та ін.]; НАПН України, Університет менеджменту освіти. Київ; Ніжин : Видавець ПП Лисенко М. М., 2019. 176 с.

Розглянуто та затверджено на засіданні кафедри педагогіки та освітнього менеджменту (протокол №8 від 11 квітня 2024 року).

Голова предметної комісії

Оксана БЯЛИК

В.о.завідувача кафедри

Оксана БЯЛИК

**ЗГІДНО
З ОРИГІНАЛОМ**